

К. Арцеменка, «Музыканты» (саломка).

Т. Агафоненка, «Лялькі» (саломка, тканіна).

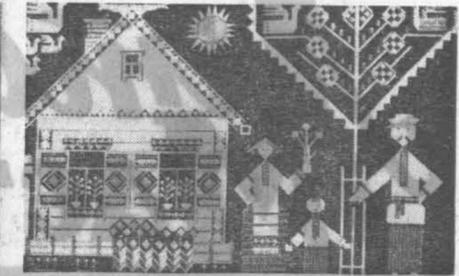
М. Бялюк, «Старая шапка» (шамюк).

К. Арцеменка, «Сям'я Несцерні» (саломка, тканіна).

А. Сазонаў, «За работай» (пергамін).

У. Басалыга, «Святая ў вясцы» (пергамін, саломка).

ПЕРАДА мной на стале невялікі папярковы кружок. У цэнтры яго—сонца з белымі і чорнымі праменьнямі, а па кругу надліс—«Першы фестываль біт-ансамбляў Мінска».

ло нікага свайго творчага аблічча. Бо выраз «мець сваб аблічча» азначае, на мой погляд, перш за ўсё мець мастацкі густ.

Гэтага, на жаль, нельга сказаць аб многіх іншых групах. Некаторыя перамаюць падрабязна знарок. Гэта відцы і па рэпертуары, і па манеры трымацца на сцэне, і па інструментуцыі, і па тыпу ўласных тэатраў, і па манеры спявання.

З пачатку Ліма ХАЙ БУДЗЕ ў НАС СВАЯ «ВЯСНЯНКА»

Газета «Літаратурна Украіна» аднаго разу паведадала, што студэнт Кіеўскага дзяржаўнага ўніверсітэта яшчэ вясною 1958 года стварыў цікавы самадзейны ансамбль, якому далі назву «Вяснянка».

ДЛЯ ПАЧАТК — усёго адна лічба. Летась у адрэвінах рэспублікі адпачываў амаляе сто тысяч чалавек. Сто тысяч!

«ВАРОНЫ — ВЕРАБ'І»

ПРАЦУЕ ў ДОМЕ АДПАЧЫНКУ МАСАВІК

А цяпер — аб танцах. Калі вы чалавек непатрабавальны—што б ні танцаваць, абый ногі перастаюць, — вы сапраўды натацнецеся. Але калі ваша культура высокая — вас чакае расчараванне. Тут не вучаць новым танцам. Да таго ж амаль усе балетныя вельмі нізкай кваліфікацыі.

ПАПУЛЯРНАСЦЬ АБАВЯЗВАЕ

ПЕРШЫ РАЗ У МІНСКУ ПЕРАКАНАУЧАЧА СТАТЫСТЫКА АБЛІЧЧА І ГУСТ ПАТРЭБЕН КЛУБ АМАТАРАў ДЖАЗА ПРЫШЧЭПКА ЧУЖАЯ, ГЛЕБА — РОДНАЯ.

за лепшую апрацоўку беларускай тэмы. Трэці прыёр — «Рэфлексія» — калектыў зусім іншага плана. Яго ўдзельнікі іграюць гарэзліва і азартна. Умеюць захапіць залу сваім выкананнем.

клуб амаатараў джаза, накітавалі існуючыя ў Маскве, Ленінградзе, Саратаве і іншых гарадах. Тут чыталі б лекцыі па гісторыі музыкі, давалі асновы музычнай граматы, знаёмілі з лепшымі джазавымі музыкантамі.

Гэтая выпадку ёсць добрая прапанова студэнтам беларускай сталіцы — з універсітэта, з тэатральна-мастацкага інстытута — стварыць па прыкладзе кіеўскага сярбру свой фальклорна-этнографічны ансамбль.

Спэцыяльна ўстаноўлена адпачываць у гэтым годзе ў адрэвінах рэспублікі адпачываў амаляе сто тысяч чалавек. Сто тысяч!

Сёння ўжо можна, астыўшы ад першых захапленняў і адпачываючы ад амяжанага, узнятага вакол конкурсу, спакойна глянуць на яго збоку, ацаніць дасягненні самадзейных ансамбляў і больш рэльефна ўбачыць іх недахопы.

Аб першым мінскім джаз-фестывалі можна гаварыць і пісаць многа. Можна падкрэсліць добрую яго арганізацыю, асабліва фестывальны маладзёжны дух.

Таленавіты калектыў дэпла прымаў слухачы Саратава, Ужгарода, Ленінграда, Масквы, Тбілісі, на Кіеўшчыне і Чарнігушыччыне.

Любімая гульня масавіка дома адпачываць «Пухавічы» Тамары Кургановіч — «Вароны-вераб'і». На сярэдняй плянцы выкладаюць некалькі мужчын — «варон» і некалькі жанчын — «вераб'і».

Памну са статыстыкі. У трох конкурсных канцэртах выступала 12 калектываў. Кожны з іх выканаў па 7 твораў, чатыры з якіх прадугледжваліся палажэннем; творы савецкага кампазітара, апрацоўка на беларускую тэму, уласны твор і інструментальная песня. Акрамя таго з ансамбляў маглі выступіць салісты, для якіх былі ўстаноўлены спецыяльныя прызы. Яі бачыце, рамкі фестывалю былі даволі шырокія. Думаецца, што яны цалкам дазвалялі кожнаму калектыву раскрыцца, прадэманстраваць сваё «я».

Перад самадзейным джазам стаіць многа і іншых, чыста тэхнічных праблем. Наме заводскага стандартнага апаратуры. Хлопцам довадзіцца рабіць яе сваімі рукамі, што не заўсёды дазваляе дасягнуць неабходнай якасці гучання.

Сяргей ПАНІЗНІК.

І масавікі спасылваюцца на «праваў» — Спятайцеся ў Хасіна, памесніца старэйшы Рэспубліканскага савета па ўпарадкаванню курортаў прафсаюзаў. Гэта ён даў указанне забараніць тэатр.

Здавалася, што дванаццаць музычных ансамбляў—гэта і дванаццаць розных творчых абліччаў. Зразумела, у кожнай групе былі некалькі сваб рысачкі. Некаторыя спрабавалі адрознівацца ад другіх чыста знешне. Звычайна гэтым вылучаліся найбольш слабыя групы, напрыклад, «Вясельна лісьце».

Аб першым мінскім джаз-фестывалі можна гаварыць і пісаць многа. Можна падкрэсліць добрую яго арганізацыю, асабліва фестывальны маладзёжны дух.

САНЬКО Яўген Уладзіміравіч. Народзіўся ў 1933 г. у г. Станіслава, Херсонскай вобласці. У 1962 г. скончыў Беларускі тэатральна-мастацкі інстытут. У 1966 г. удзельнічаў у рэспубліканскай асенняй выставцы маладых мастакоў Асіюўскага мастацкага інстытута. Працаваў у тэатры «Юныя» і «Саратава».

Вось трыці дом, які па арганізацыі культуры адпачываючы лічыцца лепшым, — «Чонкі». Тут у культурмасавіках—Б. Арбеліні, Ен на гэтым пасадзе ўжо гадоў дваццаць. У канцы саракавых гадоў мне давалася пабачыць у «Чонках», і я памятаю колішнюю Б. Арбеліні — больш рухавата, але амаль з тым самым наборам гульні.

У ім удзельнічаюць лепшыя саля-гітары фестывалю — Яўген Канавалаў, лепшы арганіст — Вячаслаў Іскандраў, лепшы ударнік — Міхаіл Галад, лепшы салістка — Ларыса Ляўрышчыка. Ім цудоўна дапамагаюць рытм-гітара — Пётр Варыліга і бас-гітара — Ігар Круценька. Хлопцы іграюць разам ужо два гады, і за гэты час дабіліся значных поспехаў.

Аб першым мінскім джаз-фестывалі можна гаварыць і пісаць многа. Можна падкрэсліць добрую яго арганізацыю, асабліва фестывальны маладзёжны дух.

ТКАЧОЎ Аляксандр Анатольевіч. Народзіўся ў 1922 г. у вёсцы Селічыца Вішэйскай вобласці. У 1941 г. скончыў Вішэйскае мастацкае вучылішча. Удзельнічаў у рэспубліканскай асенняй выставцы маладых мастакоў Асіюўскага мастацкага інстытута. Працаваў у тэатры «Юныя» і «Саратава».

І мяжовы залуемаеся, які ж удалыя шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Усцьрбн... Слухачы пачулі назву гэтага гарада ў самай першай сцэне радыёпастановаў. Ён паўстаў перад імі як рэальнасць, хоць звязаны з ім быў толькі лес літаратурнага герояў.

Аб першым мінскім джаз-фестывалі можна гаварыць і пісаць многа. Можна падкрэсліць добрую яго арганізацыю, асабліва фестывальны маладзёжны дух.

ЯРОМЛЕНКА Васіль Федаравіч. Народзіўся ў 1924 г. у вёсцы Селічыца Вішэйскай вобласці. У 1941 г. скончыў Вішэйскае мастацкае вучылішча. Удзельнічаў у рэспубліканскай асенняй выставцы маладых мастакоў Асіюўскага мастацкага інстытута. Працаваў у тэатры «Юныя» і «Саратава».

Не боючыся штампаў можна сказаць, што адзначаныя недахопы істотна не ўплываюць на агульнае ўражанне ад пастановаў. Спектакль паказваў, што твор М. Лобана патэнцыйна драматычны і багаты на цікавыя характары і вострыя нафліты. (Праўда, цырка азмуць, чаму пастаноўка называецца «Вартаніс у маладосці» агульна, невыразна і банальна).

Не ўсе старонкі і персанажы рамана Міколы Лобана перайшлі ў пастаноўку Беларускага радыё. «Гарадок Усцьрбн» — твор мінагаланаў, псіхалагічна-падрабязны, густа наседаны дзеючымі асобамі. Рэжысёр М. Трощына падкрэсліла толькі глабальную лінію — праблему чалавечых узаемаадносін у складаных абставінах, калі граба бескампрамісна вырашыць, што дарэальна, — асабісты дабрабыт і адносна спакойная будні ці агульнае інтарэсы і калектыўны клопат. Вось гэта і стала глабальным падфасам радыёпастановаў.

Аб першым мінскім джаз-фестывалі можна гаварыць і пісаць многа. Можна падкрэсліць добрую яго арганізацыю, асабліва фестывальны маладзёжны дух.

Барыс ГЕРСТАЊ.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Спентадль дае нібы рэтра-спецыяліст да сённяшняга дню ў мундуале. Такі прыём даволі распаўсюджаны цяпер у кіно і тэатры. Аўтары перадачы звярнуліся да яго, на нашу думку,

зусім апраўдана — яны нібы налізілі падзеі і героў да сучаснага часу.

Сярод акцёрскіх удач назваў яшчэ заслужаных артыстаў БССР Ю. Сідарава (Мароз), С. Хадкевіча (Вадзіччы), артыста П. Кармуіна, які пранікнёна і востра іграе Журавіну. З іх ролік і кароткіх маналогаў паўстаюць індывідуальнасці, характары. Яшчэ больш прывабнай атрымаўся фігура Рыбачыні ў выкананні заслужанага артыста БССР Р. Філіпава. Выканаўца даў слухачам магчымасць адчуць душэўнае характэра свайго героя, здольнага захапляцца працай, крыху летуценнага і няўраўнаважанага. Натуральна і мяляўніча сыграла Параску Э. Зайцава.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

М. ЧАПРАСАЎ

Паміж Андрэем Шэметам,

Дасягнуты ансамбля выканаўцаў у радыёспектаклі, папавана, цяжка, чым у тэатры, бо ўсе ўзаемаадносінныя паміж партнёрамі (да таго ж артыстаў

Не боючыся штампаў можна сказаць, што адзначаныя недахопы істотна не ўплываюць на агульнае ўражанне ад пастановаў. Спектакль паказваў, што твор М. Лобана патэнцыйна драматычны і багаты на цікавыя характары і вострыя нафліты. (Праўда, цырка азмуць, чаму пастаноўка называецца «Вартаніс у маладосці» агульна, невыразна і банальна).

Слухачы пачулі апошняю рэпліку-роздам Андрэй Шэмета «Я шчаслівы, што ўсё гэта было ў маім жыцці...» і развіталіся з героямі незабытай пары. Цяпер яны ведаюць яшчэ і новых прадстаўнікоў змагання — жывых і канкрэтных Андрэй Шэмета і яго палпечнікаў.

усё-такі сапраўдны культурны ўзровень гэтых масавікоў? І сам сабе адкажывае: нікі. Вось хоць бы тая самая Кургановіч — закончыла дзесяцігодку, працавала афіцыйнай у сталовай, а потым яе ў парадку вылучылі паслаці на курсы ў Харкаў. Мастацкага густу ў яе няма нікага, аб пытаннях этыкі, эстыкі і ўзвалення не мае. Мне раскавалі такі факт. Адзін з адпачываючых, чалавек, які доўж пазію і добра ведае яе, праявіў ініцыятыву і прапанаваў Кургановіч наладзіць невялікі вечар паэзіі, да сааб абычу працітаць некалькі твораў. Кургановіч завіда, што, чым займацца паэзіяй, лепш арганізаваць масавыя гульні на пляцоўцы: гэта больш спадабаецца.

Камментарый, які кажуць, лішчыя. Добрая палавіна масавікоў не мае ніякай спецыяльнай адукацыі, акрамя вышэйзгаданых курсаў. Але нават культаспецыялістаў — не адукацыя для людзей, заклікаючыя гэтыя ў народ высокую культуру. На маю думку, культурмасавікі абавязова павінен мець вышэйшую адукацыю, мець усебакова эрудыраваным чалавекам, які выдатна разбіраецца ў пытаннях музыкі, мастацтва, літаратуры. Гэта павінен быць чалавек даціпны і выключна, які ўмее і спецыяльна добра жарту, і зноса вышэйшай п'яніцы. І, нарэшце, масавікі павінен быць чалавекам ініцыятыўным, тады яго работа будзе цікавай і ўмястоўнай. Такі прапанаваў вывад.

А магчымае ў дачыненні да гэтых людзей, якіх усе і адпачываючы лічыцца лепшым, — «Чонкі». Тут у культурмасавіках—Б. Арбеліні, Ен на гэтым пасадзе ўжо гадоў дваццаць. У канцы саракавых гадоў мне давалася пабачыць у «Чонках», і я памятаю колішнюю Б. Арбеліні — больш рухавата, але амаль з тым самым наборам гульні.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

Удальны шумавыя эфекты — не адчуваецца прастору беларускіх плямб, праз меру «рэальна» грываць у афіры матары трактараў і аўтамабіляў. Відца, і радыётэатр не абавязова павінен ганяцца за «рэпартажніцка» ў такіх выпадках, бо яго мастацтва — танкаса пзуная ўмоўнасць.

ГАГАРЫН НА ВІТАШЫ

Сонца,
Струны свае пераблытаўшы,
Змыву з маёй вядзе.
А Гагарын пад сонцам на Віташы
У май заблены ідзе.

Тайны гор
Сэрцам выведзе хоча ён,
Краскі несі ў руках,
І вядзе яго Цола Драгойчова,
Маці й слава Балкан.

Ён ідзе сабе,
Шчыра ўсмехаецца
Проміням, кроплям росы
І касмічнай, здабытай той раніцай
На арбіце асімі.

Горы хваліць,
Пра Струну распітвае —
Раніцу ў снігах крутых —
І пра Віташы знаёмкія
«Залатыя масты».

А людзей жа!
Калі яшчэ можна такі
Скоід сабраць на хату!
Людзі — славы яго
спадарожнікі!

Побач, поруч ідуць,
Не распітваюць
Госця задуна ўжо,
Чым дзівіўся найбольш —
Рукі толькі паціснуць бы мужныя
Ім паўпраду нябесі!

Салаўі
Час маёй, бязоблачны
Славяць хорам сваім,
Не іначэй, як Цола Драгойчова
Дырыжыруе ім.

Грае май,
Пола сонечны выкаўшы
За экватар даўно,
Так лягла трава дружны на Віташы
Трас касмічны вышэй.

Майская кніжка «Полымя» выходзіць у свет, а супрацоўнікі рэдакцыі працуюць над чарговымі нумарамі часопіса: рыхтуюць матэрыялы да друку, апрацоўваюць карэктур, кансультуюць аўтараў. Наш фотакарэспандэнт Ул. Курц зрабіў гэты здымак у адрэсе крытыкі і літаратуразнаўства рэдакцыі «Полымя». Загаловак адрэса Р. Шчыра гукаваць з кандадатам філалагічных навук Ф. Янкоўскім, паставіў ім аўтарамі часопіса ў шостым нумары «Полымя», у раздзеле «Культура моваў» Ф. Янкоўскі адказвае на пытанні чытачоў аб культуры ауснай і пісьмовай мовы.

«ПОЛЫМЯ»

Часопіс друкуе пэзму В. Віткі «Беларуская калыханка», нізку вершаў М. Калычынскага «У снізе дарога», вершы А. Бялявіча і Н. Плівеці.

Проза прадстаўлена аповесцямі А. Кулакоўскага і А. Кудраўца. Надрукавана закончанае рамана М. Лобана «Гародок Устрыны».

У раздзеле перакладаў — наведлі італьянскіх пісьменнікаў Чэзара Павеа, Альда дэ Яка, Альберта Маравія, Дамніка Рэа, Джавані Арніна (пераклад А. Шаўня).

Да 150-годдзя з дня нараджэння Карла Маркса часопіс друкуе артыкул К. Булацкага «Філасофія чалавека ў працах Маркса». Пад рубрыкай «Успаміны, дзёнікі, дакументы» змешчаны новыя раздзелы з кнігі ўспамінаў былага сакратара Мінскага падпольнага аб'ядна КІБ Р. Манульскага, нататкі У. Мажэвіча «Разам з людзьмі» — пра А. Чарыякова і М. Галадэда, артыкул М. Батвініка «Яго кнігі чытаў Ленін» — пра выдатнага беларускага гісторыка акадэміка М. Міхэйлава. Публікуюцца аўтабіяграфія Кузьмы Чорнага, напісаная пісьменнікам у 1928 годзе, і ранні верш Якуба Коласа «Горад і вёска», знойдзены фальклірыстам І. Саламевічам у архіве М. Федароўскага ў Варшаве.

У раздзеле крытыкі і літаратуразнаўства змешчаны артыкулы Э. Гурэвіч «Успаміны садоўнік» (да 85-годдзя Янін Маўра), М. Лужаніна «Пазія года» і А. Яскевіча «На народным слове гадзавіна» (пра мовы майстарства пісьменніка, рэжысёр Т. Кабржыцкай — на «Лірыку» Я. Купалы (выдадзена ў Кіеве ў 1967 годзе), А. Варціцкага — на зборнік вершаў «Чарназём» К. Ціхіра, В. Бурана — на кнігу А. Марціновіча «Граскава».

З артыкулам аб народнай фразеалогіі выступіла Ф. Янкоўскі.

«МАЛАДОСЦЬ»

У нумары — аповесці В. Быкава «Праклятая вышыня» і В. Дарвінскага «Ад Гомеры да Эстрамадур» (пра жыццё Мікалая Доэрнікава).

Вершамі Л. Забалоцкай, С. Гаўрусёва, Р. Гармолы, Д. Бічэль-Загнетавой, Н. Мацішкі і Р. Семашэвіча прадстаўлена ў часопісе паэзія.

Сярод публіцыстычных матэрыялаў, змешчаных у нумары, — артыкулы да 150-годдзя з дня нараджэння Карла Маркса: Поля Лифарта «Настаном працаўнік» і Р. Мацішкі «Маркс на беларускай мове». Часопіс прапануе таксама чытачам фотарэпартаж У. Мажэвіча «Не ў адстаўку» (пра Герояў Савецкага Саюза), нататкі Р. Булацкага па гісторыі камсамольскага дарог, гутарку з дырэктарам выдавецтва і друкарні «Звязда» П. Цароўкі.

Змешчаны выступленні В. Каваленкі, В. Віткі, Н. Пашкевіча, Б. Сачанкі, М. Стральцова, Я. Брыля на абмеркаванні артыкула крытыка А. Яскевіча «Гэты далёкі гарызонт», надрукаванага ў першым нумары «Маладосці».

«БЕЛАРУСЬ»

Да 150-годдзя з дня нараджэння К. Маркса часопіс друкуе артыкул Р. Булацкага «Тытан рэвалюцыйнай эпохі» і рэпартаж Р. Додзіна з мюзэя К. Маркса і Ф. Энгельса ў Маскве.

Часопіс прапануе чытачам вершы А. Бялявіча, К. Кірзэні, Н. Тарас, І. Маркевіча, Г. Шутэці, нямецкага паэта Ф. Фюмэна (пераклад А. Зарыцкай), працяг аповесці А. Шаўнока «Выбіўці ў цёмры», аповяданне М. Паслядзіна «Наравісты Пегас», «Іранічны каралеўскі» Б. Сачанкі, пад рубрыкай «На этапах паўвека» — «Інтэрнацыяналы» ў перакладзе Я. Купалы і аповяданне Ц. Гартнага «Спаканенне».

Змешчаны кароткія рэцэнзіі на кнігі «Перазовы» Н. Плівеці, «Нельга дараваць» В. Міхайлава і В. Раманюскага, «Твар у палоску» В. Гарбука, калектыўнаму маніграфію «Беларуская народная вусна-паэтычная творчасць».

Сярод іншых матэрыялаў часопіса чытачы знайдзеў рэпартаж У. Мажэвіча «Пісьмы трыкатажні», нататкі М. Марушкевіча «Расці, мой Жлобіне», нарыс М. Грыньчука «Камісар» — пра былога партызанскага камісара У. Сашко.

Малюнак мастака І. Давідовіча да аповесці В. Быкава «Праклятая вышыня».

«НЕМАН» № 5

Пяты нумар ажывае артыкулам, прысвечаным 150-годдзю з дня нараджэння Карла Маркса.

У часопісе надрукаваны вершы П. Броўкі (пераклад В. Спрычанава і І. Шклярэўскага), У. Варно, М. Смагаровіча (пераклад І. Бурсава) і падборка вершаў маладых паэтаў — В. Маскаленкі, Б. Ганкіна, Г. Карпава, Л. Рашкоўскага, А. Паліткі.

Проза прадстаўлена аповесцямі — Ігара Жданява «Ноч каравула» і Алжэса Карпока «Незнаёмца» (пераклад Н. Кісліка).

Да 50-годдзя БССР і КІБ

Літаратура Мастаўтва

Аўтарак, 14 мая 1968 года

Данута БІЧЭЛЬ-ЗАГНЕТАВА

(«Маладосць»)

І я, як той маленькі муравей:
Панёс мне, панёс лісток палётны.
А ў сэрцы —
Па запянай мураве
Плывуць, як хмары, белыя
палотны

Любоўна іх зкручваюць у сувой,
Хістаюць іпады па тую раю,
І завіваюць празны ў руцэ,
І бегчы рэжу па зямлі сіпой.

І зноў усцінуць стомлена на плечы
Свайой, прапалы рыбы і асокі...
Сцягнуць слаць,
А па сцяжыне бегчы
З усходу да заходу —
Сонцу.

Аляксей
Рудакіўскі

ПЛЯШКА ХЛЕБНАГА КВАСУ

3 ЦЫКЛА
«НОВАЯ АПАВЯДАННІ»

(«Полымя»)

На нізкай кладачцы каля плоту сядзіць тры каласіны пенсіянэры: Мамычыха, Ладзімерыха і Манатрыха.

Чаму іх так завуць? Канечне ж, па колішніх мукх. У Мамычыхі быў некалі гаспадар Костус Мамына. Костусіхэй яе чамусці не заваў, можа таму, што гэта прыжы выгаворачы, Ладзімерыха стала адна з туйшых прыгажунь пасля таго, як пайшла замуж за Уладзіміра Буслы, таксама туйшэя чалавеча, трохі кавала, трохі рымара. Гэтую чамусці не праразіў Буслы, хоць такое ахрышчэнне, можа, і напрошвалася. Ну, а як і адкуль з'явіўся Макацёр, ніхто ў нас не памятае.

Гэтай «святая» тройца часта выходзіць адвечаркам на вуліцу. Яна магла паспедзіць на кладачцы і сярод дня, бо часу хапала, але ніяк было гуляць у той час, калі ўсе людзі працавалі. Над захад сонца суседні стараліся заняць кладачку раён, каб гэтая ўтульнае месца не захапіла яныя-небудзь адвечыя парачка. З'яўляліся ва ўсім лепшым, што ў іх было: Мамычыха адвечала сваю новую спадчыну, кароўнічкую, праўда, на рублю метр, але і яна ў пашытку. Шыла дачка Ніна. Кофта ў Мамычыхі — мультаваная, хустка — штатфельная. Які на каго ініга, то гэтані «гарнітур» можна б пашыць нават за палову калгаснай месячынны пенсі, але Мамычыха няўмеру разбылася пад старасць, ды яшчэ любіць, каб на ёй усё ляжала воліна, нідае не ціснула.

Ладзімерыха не надта рупіцца, каб на ёй усё было новае, а толькі мянне хусткі. То адзін сын прыязе падарункі, то другі, то нявестка купіць — усё хусткі. Таму гэтай абноўе ў яе хапае.

Калі ж зачэпіць адзеку Манатрыхі, то перш за ўсё трэба ўспомніць пра яе даўно і вельмі моцную пляшчэчку. Носіць яе Манатрыха і з ім і летам, толькі ў вількі халады падпраірае ватні кабат. Імя яна пры заці: той і жонка, хто співае маю калыханку? Галасы людзей — тых, якіх адмылі ў нябот, пачынуць свой след на зямлі, і тых, што жыліць вецня.

Першая сірод іх — Маці. Сямія вельмічкі ставіць ёй. А калі не ставіць, яна сама прыходзіць да сваіх дзіцяў, на месцы людскіх трагедый на палішчы асіак, на тую гароду.

Яна прыходзіць заўсёды ў самую шынку хвіліну, калі а нашай душы вырываецца крык імяні.

На вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа. У вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа. У вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа. У вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа.

Іны раз яны сядзяць на лавачцы і толькі

Ніна МАЦІШ

(«Маладосць»)

Дажыжкіна коціца па яблыку —
А колькі сонца пасля ліўня!
Дажыжкіна коціца па яблыку!
І ось сарвочка зарэз, згіне!
А ў ёй — палова неба сіняга.

панашліваюць, пакуць пачнецца гаворка. А сёння Мамычыха яшчэ адзін заўсімчалася сваім і весела замахаўла рукамі. Падышоўшы, паведамляла пра тую навіну, што пакула сёння ад сваёй дачкі:

— Пенсію калгаснікам набавяць. Вось што! Скажушы гэта, Мамычыха грузна села на край лаўкі і з добрай надзеяй паглядзела на суседца. Тая чамусці не надта зардавалася. Спачатку гэта здзіўляла Мамычыха, а потым яна, як трохі прыняла розумам, дык сядзіла, у чым тут заганда. Ладзімерыха жыўе пры сьне-настаўніку, ды яшчэ два сыны ёсць у яе гарадзія. Ёсць таксама замужнік дачка, якія яе не забываюць. Сваю пенсію яна на сябе не траціць: часам унукам дае на марозанае або на шпіцы, а то больш пазычае людзям. Вельмі любіць пазычаць, можа таму, што некалі людзі ёй пазычалі. Часта даводзілася тады пазычаць і хлеб, і мукі, і грошы, і нават соль. Былі такія часы пасля вайны, што амаль што нічога не зарабляла ў калгасе, хоць і рабіла кожны дзень з цямна да цямна. А сыны яшчэ ліжалі ў шпіталь з незалечанымі ранамаі ды кантузіямі.

Манатрыха, трохі памучаўшы, сказала, што ўжо чула гэтую навіну ад свайго зяця. І з сумам прыгадала, з якой давольнай мінай на твары гаварыў пра гэта зяць. Вядома, чым больш дашчына пенсія, тым паўнейшая чарка яму.

Выходзіла, што найбольш радавалася навіне толькі Мамычыха. Усё жыццё яна вельмі хацела, каб у яе было што-небудзь лепшае, як у людзей. Любіла пахваліцца гэтым лепшым. Не было лепшага — хвалілася хоць горшым, абы сваім. Не было і горшага, то выносла на людзі ліжонку-небудзь сваю задумку, часам дрэбною, нічымніку або зусім недастатковаю, абы толькі не такую, якая магла б быць па сіле камя інашаму, асабліва суседзі.

Некалі, яшчэ да калгасу, сабраліся яны перасяліць сваю хату, якая ўжо зусім уехала падрубамаі ў зямлю. І тады Мамычыха гаварыла:

— Цяпер будзем ставіць дамаком, дамаком! Нікага дама, вядома, з гіпсай хата не атрымаецца, а на вуліцы готая пахваліцца атрымаецца: да прывітання Мамычыха сталі дабуляць яшчэ і «Дамаком-дамаком».

Цяпер у Мамычыхі ёсць дамак. І ніхто не смяка, што гэта не дамак, а проста хата. Зяць робіць шаферам на новабудуло, то навазіў і цыглы, і шыферу. Гэтай вількію размаляваў пад яркі колеры не толькі вокны, а і лабок. Што ні робіць дама, то ні з жонкі, ні з дачкі нічога не патрабуе. Затое калі ўжо льяне ў ахвоту, то вядома і з іх у гэтым дамак не ўтуліцца, перасядваюць «ліхалецце» дзе-небудзь на вуліцы або ў суседзі.

Ідзе, бывае, старая з таіх пераседкаў і, каго ні сустрае на вуліцы, кожнаму смяка: «Гэта ж у магазіне была, чаравікі мэрала. Цяперны ўсё мне, лепш яшчэ ў гэтых папулях». І адстаўляе адну нагу, паказвае, яны ў яе чаравікі.

Нядаўна Мамычыха пахвалілася, што яна кожны дзень выпівае па цалей пляшчэчку хлебнага квасу. За гэтую пахвалібу да яе нічога не прыклалі, бо ведалі, што бабуля сапраўды любіць хлебны квас. Аднак, што ўжо абавязкова кожны дзень яна п'е па такой купленай пляшчэчку, не надта справіць. Гаварыла ж не тая даўно старая, што справіць сабе жоўты сарафан і будзе падобна на птушку івалу. А справіла толькі карповую спадчыну.

Нядаўна, адчулава гэты надареў і сама Мамычыха, таму ўлучыла выпадак, каб пераняць хоў, ужо самых блізкіх суседца. Калі яна зноў пачала гаварыць пра квас, дачка Ніна якая вярталася з работы. Шла яна вольдаць ад кладачкі, але Мамычыха пазвала яе да сабе.

— Купіла ты мне пляшчэчку? — спытала з вадзей і лягоду.

— Купіла, — паспешліва адказала жанчына, вядець, давольная, што не забыла купіць.

— То дай можа сюды. Чаго ты яе панясеш у хату?

— Наце. — Дачка выняла з католкі пляшчэчку з этыкеткай і, паважна трымаючы яе пальцамаі за рыльца, падала старой.

— То можа ты і кубачак сюды прынясець?

Васіль ВІТКА

(«Полымя»)

БЕЛАРУСКАЯ КАЛЫХАНКА

(УРЫВАК З ПЭЗМЫ)

На нарэ сьвету мая Беларусь як дубовы лісток,
Дубовы ліст, у жылках і ў расе,
Міне нагадаў абрысы Беларусі,
Сяргей ГРАХОЎСКІ.

У кожнага народу яна — запаветны дар. Знаў бы я мовы ўсіх народаў, а гэта была б песня, кніга вечнага Вышні! Хто співае маю калыханку? Галасы людзей — тых, якіх адмылі ў нябот, пачынуць свой след на зямлі, і тых, што жыліць вецня.

Першая сірод іх — Маці. Сямія вельмічкі ставіць ёй. А калі не ставіць, яна сама прыходзіць да сваіх дзіцяў, на месцы людскіх трагедый на палішчы асіак, на тую гароду.

Яна прыходзіць заўсёды ў самую шынку хвіліну, калі а нашай душы вырываецца крык імяні.

На вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа. У вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа. У вількім лістку — жыццё чалавека, у адной калыханцы — жыццё народа.

ПАЭТ.
На карце вількіга сьвету
Яна — як зялёны лісток,
Сасмагла песня лета,
Жыццё вады глыток,

Адвечная калыханка,
Душы запаветны куток.
Трапеча гарачым ранікам
На дрэве нястомны лісток,

ХОР.
Навошта лісток
Праслаўляе, паэзі!
Шырае, браток,
Паглядзі на сьвет.

Як вокан абніць, без краю,
Гудзе ім магучы гуа,
А што адзінокае дрэўца!
Нікому нічутнае дрэўца!
А разам усё мы — салдаты,
Строй урачыстая кантаты,
Якая гуцьця і гуцьця
Без жалыбы і без адчаю.

Пытаецца, хто ў нас — салісты!
Дуб прыдарожны вячэсты,
Што вузлаватым карнімам
Урос у глыбіні пакаленняў,
Вяршыня хмары калыхы,
Пэзму справядчывую піша,
Штурляе на іяр, на камень
Лістам,
Лістам!
Лістам!

Колькі Лістоў
Абляцела
З галля,
Колькі Лістоў
Перацэпра
Ралля...

МАЦІ.
Зялёны лісточак,
Жаданы сьмочак,
Чаму адлятаеш,
Мяне панідаеш!

Ці ж я не любіла,
Ці ж я не туліла,
Пад сэрцам, пад сонцам
Цябе не насіла!

Ніхто не палічыць
Слязіна на абліччы.
На кожнай сусліне
Гарыць па слязіне.

Без часу блыве,
Без часу славе,
За воласам волас...

ХОР.
Чый гэта голас!
Хто абзавяўся ў пакінутай хаце!

МАЦІ.
Маці,
З тых дзён, як жыў, як кажда ў па
свеце,
Я помню вас кожнага, дзеці, —
Паворце.

ХОР.
Адкуль жа ты з намі гаворыш!

МАЦІ.
З бясмерця.
Ад нараджэння мне доля судзіла,
Каб я па вашым следзе хадзіла,
Ваша сумленне заўсёды будзіла,
У іначэці спывала ў бядзе галасіла,
Звала з чужых і далёкіх дарог
У родную хату, на матчы парог.

СЭВІТ.
Мові, якія я ведаў дарогі!
Я лес карчаваў, я разарваў аблогі,
Быў я не зломак,
Не пустадомак,
Надзел свой вылузваў з адвечных
палёнак.

Сцяпан ГАЎРУСЭЎ

(«Маладосць»)

Піла-вартуха — званіка гарэза —
Выручэваецца гэтак альбо так.
Мукой апліці сыплюцца з надрэза,
Хоць падстаўляў прыгоршчы
ці льяць.

Я з бачыкам дуб пілюю
на штандары
[Патрэбна ў хаце пераставіць
печ].

А тут цямяне, і находзяць хмары,
І не паспець мне — ведамая рэч.

Куды! Аб гэтым я адзіны знаю
І анікому ў спэце не скажу.
І, сцяпушы губы, горка праклінаю
І доджі, і зморк, і зноўку імяку.

Пакуль я буду надвечаркам шэрым
Парадчыць круглякі на халаду, —
Дзючыцца з кучаравым квалерам
Шчасліва ходзяць недзе пад руку.

І мне ўжо не вярнуць яе — суровы
Прыду і да вясельнага стала:
Ці то ў маіх ці то ў грудзях
дубровым
Балюча мне сумная піла.

Барыс САЧАНКА

(«Беларусь»)

ІРАНІЧНЫЯ КАРАЦЕЛЬКІ

ЧАМУ ВАДА БЯЖЫЦЬ

У Вады спыталіся, чаму яна ніколі не хоча на адным месцы стаць, а ўсё нундуі спляскае — бяжыць, бяжыць.

— Калі я не буду бегчы, я за-сміраду, цэлыю раскіну ўкрыюся і ўсе ад мяне будуць бегчы, — адказала Вада.

ХІТРАСЦА НА ХІТРАСЦЬ

Ваўверка, убажыўшы ля дрэва, на якім яна слязела, Сабану, так спалохалася, што з лан у яе выпала шышка. Падбег да шышкі Сабана і загануаў:

— Гэй, Ваўверка, Апусціся ніжэй, я хачу падаць табе таю шышку.

— Не варта! — адказала Ваўверка. — Пакуль я буду спускацца з дрэва, а ты мяне будзеш чакаць, тады гаспадар здзіўлена дачка і тае даведзеш яго доўга дагнаць. Лепей бяжы, а шышку я і сама падберу...

РАЗУМНАЯ ПЯЧАТКА

Адзін Намальнік некалі заўважыў, што на некаторых дамуентах Пячатка адбываецца, а на некаторых — не.

— Гэта што яшчэ! — узлаваўся Намальнік.

— Нічога, — адказала Пячатка. — Звычайны саманянтроль. Калі ты не ведаеш, дзе мяне можна стаць, а дзе не, то гэта добра ведаю я сама.

ТАКСАМА ЛОГІКА

Бура вывернула з карнімамі Граб, Даведзала пра гэта Лаза і сказаў:

— Дзівак! Хіба ж я не раіла яму, каб ён навучыўся быць эластычным, вон бы стаў, ніякая бура яго б ніколі не зламае, не вывернула...

ЧАМУ ЗАЯЦ ПАЛАХЛІВЫ...

Ліса спыталася ў Заяца, чаму ён гэтані пачынае — сам сабе бацьца.

— Бо я не маю тамога, як у шбве хваста, якім бы мог замятаць за сабою сляды, — адказаў Заяц. — І танік, які ў Ваўна зубой, — дадаў ён, трохі падумаўшы.

Цяля горы — камень на камень —
Пераварочай сваімі рукамаі.

Ляжэці і цяпер, як пракліны, дні:
Куды ні зірні — валуны, валуны,
Ад палыновай яшчы да парога,
Я нават маліўся каменнаму богу,
Як імяно за імяно кідаў зрыняць,
Ды што ўспамінаць, калі жала свая
ты.

Напільная ў себшта летам напа,
Далёка-далёка сноп ад снапа,
Пакуль пераловіць па каліву кніва...
А мліва! Ты ж ведаеш нашав мліва:
Толькі камень на камень — трыццаць
жаронцы.

Трыццаць жыццё,
Трыццаць
Сэрца
І сонца.
Сяўрэс —
Абнуў і пільноўца лапці,
Сітнік накрыві —
Лата на лата.
Людзі даўно ўжо забылі мой крыж.
А ты!
МАЦІ.
Не забыла.
Чаго ж ты маўчыш!
Стані ў глыбачыце з-пад рукі...
МАЦІ.
Зірні ты, сьне.
СЭВІТ.
Куды!
МАЦІ.
У які.

